ಕಾಡಿನ ಕತೆಗಳು

ಲೇಖನ 01

ಕಾಡಿನ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು: ಏಷ್ಯನ್ ಆನೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹಾದಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿ

1. ಪರಿಚಯ:

ಆನೆಗಳು ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗ. “ಗಜ” ಎಂದರೆ ಬಲ, ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಕೇತ. ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲೂ ಆನೆಗಳು ಗೌರವ ಮತ್ತು ದೈವತ್ವದ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯನ್ ಆನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವ ವನ್ಯಜೀವಿ ನಿಧಿಯ (WWF) ಅಂದಾಜು ಪ್ರಕಾರ, ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯನ್ ಆನೆಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ. ೫೦ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕುಸಿದಿದೆ. ಕಳೆದ ಗಣತಿ (೨೦೨೫) ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ೨೨೪೪೬ ಆನೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೫% ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ.

ಆನೆಗಳು ಕೇವಲ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಲ್ಲ, ಅವು ಪರಿಸರದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿನ ಸಸ್ಯಾವರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಬದುಕು ಆನೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಆನೆಗಳು ಬೀಜ ಹರಡುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ಸಸ್ಯಾವರಣ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಜಲಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೀರಿನ ಹರಿವು ಸರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆನೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಪರಿಸರದ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಸಮತೋಲನದ ಮೂಲಸ್ತಂಭವಾಗಿದೆ.

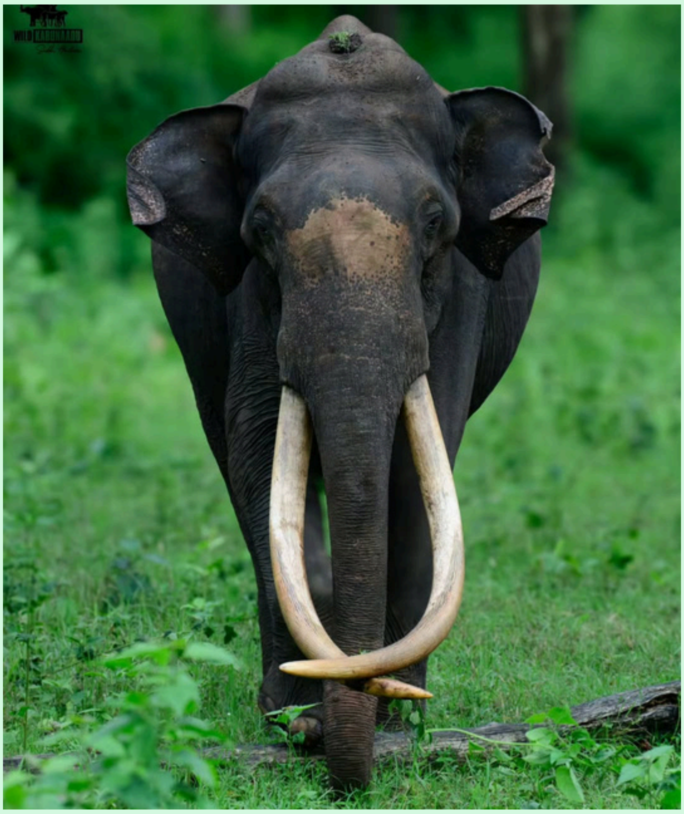

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಸಿದ್ದು ಅರಕೆರೆ

ಆದರೆ ಮಾನವ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಬೇಟೆಗಳಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿವೆ. ಆನೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕೇವಲ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾಳಜಿ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಮಾನವಕುಲದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಕೂಡ ಆಗಿದೆ.

2. ಆನೆಗಳ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ:

ಆನೆಗಳು ಕಾಡಿನ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ "ಕೀಸ್ಟೋನ್ ಸ್ಪೀಷೀಸ್" (Key stone species) ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಾಡಿನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಆನೆಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಆನೆಗಳು:

- <u>ಬೀಜ ಹರಡುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಏಜೆಂಟ್‌ಗಳು:</u> ಅವು ತಿನ್ನುವ ಹಣ್ಣುಗಳ ಬೀಜಗಳನ್ನು ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹರಡುತ್ತವೆ, ಇದರಿಂದ ಸಸ್ಯವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.
- <u>ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಂರಕ್ಷಕರು</u>: ಆನೆಗಳು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕಣಿವೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿ, ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಮೂಲ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ.
- <u>ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ</u> (Soil fertility) <u>ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ</u>: ಅವುಗಳ ಮಲಮೂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಸ್ಯಾವರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಮರಳಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.
- <u>ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ</u> (biodiversity) <u>ಬೆಂಬಲಕರು</u>: ಆನೆಗಳ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿನ ತೆರವಾದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಸ್ಯಾವರಣ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಇದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಳ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಆನೆಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜೀವಂತ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿವೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಸಿದ್ದು ಅರಕೆರೆ

3. ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳು:

- <u>ಅರಣ್ಯ ನಾಶ:</u> ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ, ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಆನೆಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.
- <u>ಮಾನವ-ಆನೆ ಸಂಘರ್ಷ:</u> ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳತ್ತ ಬರುವುದು, ಇದರಿಂದ ಬೆಳೆ ಹಾನಿ, ಆಸ್ತಿ ನಾಶ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಾವುಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.
- <u>ಅಕ್ರಮ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ದಂತ ವ್ಯಾಪಾರ</u>: ದಂತದ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಆನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೇಶದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- <u>ವಲಸೆ ಮಾರ್ಗಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯ:</u> ಹೊಸ ರಸ್ತೆ, ರೈಲುಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಣೆಕಟ್ಟು ಯೋಜನೆಗಳು ಆನೆಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.
- <u>ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ:</u> ಉಷ್ಣಾಂಶ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಳೆಯ ಮಾದರಿಗಳ ಬದಲಾವಣೆ, ಆನೆಗಳ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಸಿದ್ದು ಅರಕೆರೆ

4. ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು:

- ಸಂರಕ್ಷಿತ ವಲಯಗಳು: ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಂಡೀಪುರ, ನಾಗರಹೊಳೆ, ದುಬ್ಬಾರೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಿ ವನ್ಯಜೀವಿ ಅಭಯಾರಣ್ಯಗಳು ಆನೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ.
- ಎಲಿಫೆಂಟ್ ಕಾರಿಡಾರ್ ಯೋಜನೆ: ಆನೆಗಳ ವಲಸೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.
- ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆ: ಜಿಪಿಎಸ್ ಕಾಲರ್, ಡ್ರೋನ್ ಮತ್ತು ಸೆನ್ಸರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಆನೆಗಳ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿಗಾವಹಿಸಿ ಮಾನವ-ಆನೆ ಸಂಘರ್ಷ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಸಮುದಾಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಿಕೆ: ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಶಿಬಿರಗಳು, ಸಂರಕ್ಷಣಾ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನೋಪಾಯ ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ.
- ಕಾನೂನು ರಕ್ಷಣೆ: "ವೈಲ್ಡ್ ಲೈಫ್ ಪ್ರೊಟೆಕ್ಷನ್ ಆಕ್ಟ್, 1972" ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ರಕ್ಷಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ: ಆನೆಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್‌ಗಳ ಕುರಿತು ನಿರಂತರ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ, ಇದು ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

5. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯ:

ಆನೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭವಿಷ್ಯ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮ, ವನ್ಯಜೀವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜು ಪಠ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಯುವ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಡು ಶಿಬಿರಗಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಅಭಿಯಾನಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಆನೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಕಥೆ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ಯುವ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿಯ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಅರಿವಿನ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆ ನಾಳೆಯ ನಿಜವಾದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ರಾಯಭಾರಿಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅವರು ಕೇವಲ ಆನೆಗಳನ್ನೇ ಅಲ್ಲ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಸರದ ಪರ ಹೋರಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಆಗಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ ಕೃಪೆ: :- ಸಿದ್ದು ಅರಕೆರೆ

6. ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ:

ಆನೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸರ್ಕಾರದಷ್ಟೇ ನಾಗರಿಕರ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು, ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಗ್ರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಮೃದ್ಧಿ ಒದಗಿಸಲು ಇಂದು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಸಾರಾಂಶ:

ಆನೆಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಮತೋಲನದ ಸಂಕೇತ. ಅವುಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಡು ಜೀವಹೀನ, ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಲ್ಲದ ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. "ಆನೆ ಉಳಿದರೆ ಕಾಡು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಕಾಡು ಉಳಿದರೆ ಜೀವನ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ". ಈ ಸಂದೇಶವು ಕೇವಲ ಮಾತಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಾಗಿದೆ.

::

ದಿವಾಕರ್ ಬಿ ಎಸ್
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು
ಗಜ ಕನ್ಸರ್ವೇಶನ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು
ಇಮೇಲ್: conservegaja@gmail.com